

Læse lyst

- Med lommerne fulde af bøger

Med lommerne fulde af bøger – evalueringsrapport.

1. Indledning

Odense Kommune gennemførte i efteråret 2006 og foråret 2007 et læselystprojekt i 8 børnehuse. Projektet var støttet af Læselystpuljen, der er et samarbejde mellem Kulturministeriet, Undervisningsministeriet og Familie- og Forbrugerministeriet.

Baggrunden for projektet var Odense Kommunes ønske om at arbejde strategisk med børn og unges læsekompetencer. På 0-6 års området har man i forbindelse med de pædagogiske læreplaner arbejdet målrettet med temaerne sprog og kulturelle udtryksformer. Alle dagtilbud i Odense Kommune har beskrevet deres pædagogiske praksis i forhold til disse temaer, herunder hvordan dagtilbuddet tilrettelægger læringsmiljøer indenfor de to temaer med henblik på at understøtte alle børns læring og udvikling.

I Odense Kommune har vi gennem de sidste år haft gode erfaringer med et tæt samarbejde mellem bibliotek og dagtilbud. Vi har bl.a. gennemført projektet ”Kan man sluge en kamel”, hvor tosprogede børn og etnisk danske børn sammen deltog i en række pædagogiske aktiviteter med fokus på formidling af dansk børnekultur gennem børnelitteratur som f.eks. Cirkeline.

Disse erfaringer har betydet, at vi i Odense Kommune ser samarbejdet mellem bibliotek og dagtilbud som et helt centralt omdrejningspunkt for udvikling af indsatser med fokus på sprog, læselyst, børnekultur, musisk-litterære aktiviteter, mv.

I projektet ”Med lommerne fulde af bøger” har Odense Kommune taget skridtet videre og etableret et udbygget partnerskab mellem bibliotekarer, pædagoger og forældre.

1.1 Projektets mål

De konkrete mål for projektet, der er beskrevet i projektansøgningen til Læselystpuljen, var:

- at udvikle og afprøve metoder til at gennemføre systematiske, tværfaglige læringsforløb i daginstitutionerne indenfor temaerne sprog og læsning
- at opnå og dokumentere nye erfaringer med et tættere tværfagligt samarbejde mellem daginstitutioner og biblioteker omkring pædagogiske læreplaner
- at understøtte udviklingen af en god læsekultur i familien ved at skabe rammer for den gode læseoplevelse, både i forhold til oplæsning i hjemmet og i forhold til børnenes brug af børnebiblioteket og børnelitteraturen
- at styrke og videreudvikle daginstitutionspersonalets kompetencer i arbejdet med sprog, læsning og kulturelle udtryksformer.

1.2 Projektets aktiviteter

Projektet bestod af en læselystpakke bestående af:

- Etablering af et børnehavebibliotek i hver daginstitution
- Musisk-litterært forløb (8 gange) med professionel fortæller, der formidler bogens verden gennem fortælling, sang, dans og drama, herunder 4 besøg på børnebiblioteket
- Oplæg på forældremøde i hver daginstitution om læselyst og læseglæde
- Nyhedsbreve til forældrene om læselyst og læseglæde, læsetips, idéer til højtlesning, mv.
- Diplomfest for alle børn, forældre og pædagoger
- 2 dages fælles kompetenceudvikling for pædagoger og bibliotekarer med fokus på læselyst og læseglæde for de 3-6 årige.

Læselystpakken har dannet afsæt for børnehusenes arbejde med sprog og kulturelle udtryksformer. Udover de faste aktiviteter i projektet har børnehusene haft mulighed for selv at eksperimentere med andre aktiviteter og metoder, f.eks. arbejde med dialogisk oplægning, læselapper, big books, eller lignende.

Pædagogernes konkrete arbejde med læselyst og læseglæde i hverdagen er blevet understøttet af 2 dages kompetenceudvikling. Temaerne har været:

- Begreberne læselyst og læseglæde for de 3-6 årige
- Samarbejdet mellem bibliotek og daginstitution: hvorfor og hvordan?
- Børnehavebiblioteket: formidling af erfaringer fra andre projekter mv.
- Dialogisk oplæsning – gør børnene til aktive medfortællere!
- Erfaringer fra andre kommuner: big books og læselapper
- Erfaringsudveksling mellem projektdeltagerne.

Forældrene har været involveret som aktive partnere i projektet. Intentionen var, at forældrene skulle involveres i projektet gennem

- hjemlån af materialer fra børnehavebiblioteket
- nyhedsbreve med tips og tricks til læsning
- forældremøde med fokus på læselyst og oplægsholder fra projektet
- diplomfest hvor barnets deltagelse i projektet fejres
- tæt dialog og kontakt i hverdagen mellem pædagoger og forældre om projektet, om barnets oplevelser og erfaringer, om mulighederne for at bruge børnehavebiblioteket, lokalbiblioteket og børnelitteratur i hverdagen.

2. Evalueringsdesign

Projektets målsætninger har vi i evalueringssammenhæng operationaliseret i **tre evalueringstemaer**:

1. Udvikle metoder til tværfagligt samarbejde
  - mellem daginstitution og bibliotek
  - mellem Børn og Ungeforvaltning og By- og Kulturforvaltning
2. Praksiserfaringer
  - skabe rum for den gode læseoplevelse i daginstitutionen
  - kompetenceudvikling for medarbejdere i daginstitutioner og bibliotek
3. Forældrenes oplevelser
  - oplæsning i hjemmet
  - brug af børnebiblioteket.

2.1 Operationalisering af evalueringstemaerne

2.1.1 Udvikle metoder til tværfagligt samarbejde

Projektets intention var at styrke det tværfaglige samarbejde mellem daginstitutioner og børnebibliotek for på den måde at understøtte daginstitutionernes arbejde med de pædagogiske læreplanemaer sprog og kulturelle udtryksformer.

I Odense Kommune har der siden 1994 været et udtrakt selvstyre på daginstitutionsområdet. Daginstitutionernes arbejde med forskellige udviklingsprojekter har derfor typisk været initieret decentralt og har haft en løs kobling til Børn og Ungeforvaltningen.

Med indførelsen af de pædagogiske læreplaner har det været centralt for Børn og Ungeforvaltningen at afprøve koncepter for udvikling af den pædagogiske praksis, hvor videndeling på tværs af daginstitutionsområdet og forvaltningens mulighed for at dokumentere de opnåede erfaringer overfor politikere, mfl. blev tilgodeset.

Derfor har det været et væsentligt parameter i projektet ”Med lommerne fulde af bøger” at projektet var forankret i forvaltningen og dermed kunne drage nytte af konsulentbistand til brug for planlægning af temadage, opsamling af erfaringer, koordinering af tiltag i forhold til kommunens øvrige aktiviteter, indsamling af data til brug for dokumentation af resultater, mv.

Også børnebiblioteket har valgt en central forankring af projektet i Odense Central Biblioteks børneafdeling. Det gælder både det planlægningsmæssige i form af projektlederskab og det konkrete udførende, dvs. børneafdelingen som rammen om besøg fra daginstitutionerne i projektet.

De to forvaltninger har i et tæt samarbejde formuleret en ramme for projektet, en ”læselystpakke” som alle 8 daginstitutioner har indgået i. Herudover har hver daginstitution selv kunnet iværksætte tiltag og aktiviteter som supplement/understøttende for projektet.:

Projektet som ramme – aktiviteter:	Hvad kan daginstitutionen selv gøre:
------------------------------------	--------------------------------------

<ul style="list-style-type: none"> ▪ Etablering af et børnehavebibliotek i hver daginstitution ▪ Musisk-litterært forløb (8 gange) med professionel fortæller, der formidler bogens verden gennem fortælling, sang, dans og drama, herunder 4 besøg på børnebiblioteket ▪ Oplæg på forældremøde i hver daginstitution om læselyst og læseglæde ▪ Nyhedsbreve til forældrene om læselyst og læseglæde, læsetips, idéer til højtlesning, mv. ▪ Diplomfest for alle børn, forældre og pædagoger ▪ 2 dages fælles kompetenceudvikling for pædagoger og bibliotekarer med fokus på læselyst og læseglæde for de 3-6 årige. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Arbejde med udvikling af rummet omkring kænguruen, så der skabes gode rammer for højtlesning i daginstitutionen ▪ Eksperimentere med nye pædagogiske metoder og aktiviteter, der understøtter børnenes læselyst, f.eks. læselapper, big books, dialogisk oplæsning, mv. ▪ Læse artikler, besøge links, mv. om læsning, børnelitteratur, gode billedbøger, mv. ▪ Reflektere over og beskrive den pædagogiske praksis i daginstitutionen i forbindelse med projektet – skal beskrives i daginstitutionens pædagogiske læreplan ▪ Etablere netværk med andre projektbørnehuse mhp. på videndeling og erfaringsudveksling.
---	--

Centrale opmærksomhedspunkter i projektet har været at finde og afprøve måder, hvorpå

- det tværfaglige samarbejde mellem daginstitutioner og børnebibliotek opleves som meningsfuldt og praktisk realiserbart i en tid med stort opgavepres i både daginstitutioner og bibliotekssektor
- det tværfaglige samarbejde mellem de to forvaltninger skaber en effektiv ramme for udvikling af opgaveløsningen i begge sektorer.

På denne baggrund har vi i forhold til evalueringen af temaet ”Det tværfaglige samarbejde” valgt et undersøgelsesdesign som består af følgende:

- Dokumentation af de erfaringer og oplevelser, som medarbejdere i daginstitutioner og biblioteker har haft af det tværfaglige samarbejde i projektet gennem analyse af gruppereferater fra temadage
- indsamling af erfaringer og oplevelser, som nøglepersoner i de to forvaltninger har haft af det tværfaglige samarbejde i projektet.

2.1.2 *Praksiserfaringer*

Det væsentligste fokus i projektet har naturligvis været at skabe rum for læselyst og læseglæde. For at indkredse betydningen af de to begreber og dermed etablere en forståelsesramme for, hvordan man kan arbejde med de to begreber i praksis, har vi indledningsvist i projektet afholdt en temadag.

På temadagen gav Bente Buchhave, tidligere konsulent i Biblioteksstyrelsen et fagligt oplæg, hvor hun præsenterede en læringsforståelse i forhold til at skabe læselyst og læseglæde hos

børn. Konklusionerne i oplægget var bl.a. at barnet søger efter kundskaber – de voksnes rolle er at skabe de rette betingelser.

De rette betingelser kan være

- strukturer: prioritering af tid, rummets indretning, gruppestørrelse
- aktiviteter: forskellige formidlingsformer kan understøtte læselyst, f.eks. dialogisk læsning, fortælling, rim og remser, værksteder, kunstnere, mv.
- det relationelle møde mellem voksen og barn: god stemning og formidling af motivation
- forældresamarbejde: familiernes læsevaner har en social slagside, og daginstitutionerne er vigtige aktører i forhold til at skabe forandring.

Dette oplæg har dannet en faglig forståelsesramme for projektet både på forvaltningsniveau og for de involverede pædagoger.

I forhold til evalueringen af praksiserfaringer har vi derfor valgt at tage afsæt i medarbejdernes oplevelser og erfaringer fra projektperioden ved at spørge ind til de samme områder:

- struktur – hvordan har man struktureret sig rum/tid/gruppeinddeling for at skabe rum for den gode læseoplevelse?
- pædagogiske aktiviteter: hvilke aktiviteter og tiltag har dannet rammen om det pædagogiske arbejde med læselyst i hverdagen i daginstitutionen?
- relationer: hvordan har man konkret arbejdet med relationerne i forhold til at skabe rum for den gode læseoplevelse?
- forældresamarbejde: hvordan har samarbejdet med forældrene været i projektet? Hvordan har det evt. understøttet den gode læseoplevelse derhjemme?

Disse data er blevet indsamlet som en integreret del af gruppearbejdet på de to temadage gennem referater af gruppedrøftelserne. Refleksionsguide til gruppedrøftelserne er vedlagt som bilag.

På samme måde har det været en vigtig del af projektet at understøtte medarbejderne med relevant kompetenceudvikling i form af to temadage om læselyst og læseglæde. I evalueringssammenhæng har vi valgt at undersøge dette perspektiv ved at spørge ind til medarbejdernes egen vurdering af, om projektet har udviklet deres kompetencer indenfor områderne læselyst og læseglæde.

Dette har vi gjort ved en mindre spørgeskemaundersøgelse blandt medarbejderne ved afslutningen af den sidste temadag. Spørgeskemaet er vedlagt som bilag.

2.1.3 Forældrenes oplevelser

En del af projektets målsætning handler desuden om at understøtte en god læsekultur i familien. Mange faktorer virker ind på de vaner og kulturer, der dannes i familien i dag. Derfor skal en evaluering af projektets succes med at understøtte en god læsekultur i familien tages med et vist forbehold.

I forhold til evalueringen har vi valgt at tage afsæt i en undersøgelse, som ét af børnehusene har gennemført før projektstart og igen efter projektstart. Spørgeskemaundersøgelsen omhandler forældrenes højt-læsningsvaner samt brugen af børnebiblioteket.

3. Analyse af evalueringstemaet: Det tværfaglige samarbejde

Projektets intention var at styrke det tværfaglige samarbejde mellem daginstitutioner og børnebibliotek, herunder finde og afprøve måder, hvorpå

- det tværfaglige samarbejde mellem daginstitutioner og børnebibliotek opleves som meningsfuldt og praktisk realiserbart i en tid med stort opgavepres i både daginstitutioner og bibliotekssektor
- det tværfaglige samarbejde mellem de to forvaltninger skaber en effektiv ramme for udvikling af opgaveløsningen i begge sektorer.

3.1 Det tværfaglige samarbejde mellem daginstitution og børnebibliotek

Et af projektets formål har været at styrke og synliggøre bibliotekets rolle som samarbejdspartner omkring arbejdet med læselyst i daginstitutionerne.

Fra bibliotekets side har man stået for den praktiske side mhp. etableringen af børnehavebiblioteket, udvikling af møbel, indkøb og klargøring af materialer, fremstilling af PR materialer, deltagelse i forældremøder og kørsel til børnehusene med materialerne.

Møbel:

Kænguruen (se forside) er udviklet af firmaet ”Sommer-Larsen” i samarbejde med projektmedarbejderne. Firmaet har erfaringer m. indretning af daginstitutioner, udsmykningsopgaver, temaparker (Lego) mv.

PR:

Kænguruen har været det gennemgående tema i publikationer sendt ud til deltagere, presse mv. Vi har i projektet bestræbt os på at lave materialet let genkendeligt, så også børnene kunne fornemme at det materiale de fik med hjem kunne relateres til det møbel med bøger, der stod i institutionen. (vedlagt som bilag diverse PR materialer).

Koordinering:

Der blev i projektet forsøgt at lave en ”Læselyst pakke”, så det skulle være enkelt og overskueligt for de deltagende børnehuse, at orienterer sig om aftaler, tidspunkter for fortælleteater mv. (vedlagt eks. på brev til børnehusene.))

Der har været fokus på koordinering og planlægning af læringsforløbene, hvor bibliotekspersonalet har haft tæt kontakt til kontaktpersonerne i børnehusene, samt til fortælleren Ene Lindholm, som har stået for afviklingen af de musisk-litterære forløb. Forløbene er blevet tilpasset og løbende evalueret under hele projektet.

Koordinering af temadage og øvrige aktiviteter er sket i tæt samarbejde Institutionsafdeling og Bibliotek. Der har løbende været afholdt projektkoordineringsmøder.

Kørsel:

Kørselsordningen blev varetaget af Odense Centralbibliotek, der kører depoter ud til børnehuse 4-5 gange årligt.

Indkøb af materialer:

Fra bibliotekets side har man bestræbt sig på at indkøbe gode kvalitetsbøger til projektet, og har oprettet en samling af materialer, som kun bruges til børnehavebibliotekerne. Der skal i fremtiden pakkes nye depoter til børnehuse 5 gange årligt, og man har fra bibliotekets side prioriteret at der også afsættes tid til et årligt besøg i børnehuse, samt til afholdelse af temadage omkring læselyst og sproglig udvikling.

Børnehuse:

Børnehuse har udpeget kontaktpersoner og udvalgt de børn der skulle deltage i projektdelen. I de enkelte børnehuse har der været vist stor entusiasme omkring indretningen af børnehavebiblioteket og det at gøre læsning til en del af dagligdagen i det pædagogiske arbejde.

Pædagogerne er på temadage blevet spurgt om deres syn på samarbejdet og har generelt været tilfredse, men giver også udtryk for manglende informationer om afviklingen af de pædagogiske læringsforløb, samt praktisk omkring åbningen af børnehavebiblioteket.

Børnehuset Hvenekilden har i deres evaluering givet udtryk for ”Indvielsen blev meget improviseret, da vi havde forstået at den skulle foregå på en anden måde” samt at man ved det første besøg på biblioteket ”var lidt skuffede, da vi havde forventet en introduktion til biblioteket og dets regler”.

Overordnet har samarbejdet mellem børnehuse og bibliotek dog fungeret godt og der er i løbet af projektperioden blevet tilpasset og udviklet på den praktiske afvikling, en erfaring som man nu kan bruge ved det videre arbejde med børnehavebibliotekerne.

3.2 Det tværfaglige samarbejde på forvaltningsniveau

Målet for projektet har været at finde måder, hvorpå det tværfaglige samarbejde mellem de to forvaltninger kunne skabe en effektiv ramme for udvikling af opgaveløsningen i begge sektorer.

I praksis har projektet involveret tre nøglepersoner på forvaltningsniveau:

- projektleder Søren Dahl Mortensen, der er børnebibliotekar på OCB
- Gitte Therkildsen, der er børnebibliotekar på OCB
- Rikke Jensen, der er fagkonsulent i Institutionsafdelingen.

Det er disse tre personers subjektive erfaringer og oplevelser, der danner afsæt for dette afsnit.

3.2.1 Ledelsesmæssig forankring

Projektet er blevet udviklet, gennemført og evalueret af de tre nøglepersoner i fællesskab. Ledelsesmæssig har der været involvering i de to forvaltninger fra rådmanden for Børn og Ungeforvaltningen, som deltaget på begge diplomfester sammen med Institutionschefen fra Børn og Ungeforvaltningen og biblioteksledelsen fra By- og kulturforvaltningen.

Det er en vigtig erfaring i projektet, at der er brug for en mere tæt ledelsesmæssig kobling. Projektet har indebåret en stor mængde koordinering og samarbejde mellem to forskellige forvaltningskulturer og to forskellige ledelsessystemer. Det har været en stor opgave at koordinere aktiviteterne i projektet i forhold til de øvrige aktiviteter og opgaver i de to afdelinger.

I denne sammenhæng ville det have været en fordel, hvis projektet havde haft en større ledelsesmæssig forankring.

3.2.2 Fra projektorganisation til driftsorganisation

I tilknytning hertil står det klart, at projektets gennemførelse har hvilet på en projektorganisation bestående af tre ”ildsjæle”, der i kraft af deres personlige engagement har motiveret, formidlet, været i dialog og solgt projektets positive intention til deltagerne.

Forankringen af projektets resultater i de to driftsorganisationer bliver dermed meget sårbar. Nøglepersonerne oplever det som afgørende vigtigt, at driftsorganisationerne tager ejerskab i forhold til forankring af projektets resultater i den daglige drift.

Det gælder ikke mindst i forhold til at understøtte et fortsat engagement i de involverede børnehuse, hvor kampen om pædagogernes opmærksomhed i feltet mellem de seks læreplantemaer er benhård.

3.2.3 Fagligheder, kompetencer og kulturer

Endelig har projektet gjort det meget tydeligt, at samarbejdet mellem Odense Centralbibliotek og Institutionsafdelingen skal skræve over store forskelligheder i fagligheder, kompetencer og kulturer.

Disse forskelligheder har været en styrke i forhold til at løse specifikke opgaver i projektet. Og samtidig har de sat projektorganisationen på overarbejde, idet der parallelt med projektopgaverne har været en teamudviklingsopgave, der har skullet løses. Det har med andre ord været nødvendigt at være eksplicit omkring forskellighederne og italesætte styrker og svagheder.

4. Analyse af evalueringstemaet: Praksiserfaringer

Det væsentligste fokus i projektet har som nævnt tidligere været at skabe rum for læselyst og læseglæde. Erfaringerne hermed har vi operationaliseret i fire overskrifter: struktur, aktiviteter, relationer og forældresamarbejde.

Herudover var det projektets intention at tilvejebringe den nødvendige kompetenceudvikling i forhold til børnehusenes arbejde med læselyst. Medarbejdernes oplevelse heraf er beskrevet i afsnit 5.

4.1 Struktur – hvordan har man struktureret sig rum/tid/gruppeinddeling for at skabe rum for den gode læseoplevelse?

Alle børnehuse har i projektet indrettet specielle rum/hjørner for den gode læseoplevelse. Mulighederne for indretningen har været forskellige, men alle har prioriteret det højt. Efter projektperioden har de fleste placeret kænguruen centralt, så der har været nem adgang for forældrene for at låne materialer med hjem. De deltagende pædagoger har vist stor interesse for den videre drift af børnehave biblioteket.

I projektperioden har børnehuse prioriteret, at de pædagoger, der har været involveret i projektet, har fået tid til at deltage i temadagene, men også afsat ressourcer til at kunne besøge biblioteket, og deltage i læringsforløbene.

Fra bibliotekets side har man prioriteret den fortsatte drift af børnehavebiblioteket både i forhold til personale og materialer. Børnehavebiblioteket indgår nu som en driftsopgave, hvor man fortsat vil indkøbe gode materialer, så basis for den gode læseoplevelse er tilstede.

4.2 Pædagogiske aktiviteter: hvilke aktiviteter og tiltag har dannet rammen om det pædagogiske arbejde med læselyst i hverdagen i daginstitutionen?

Alle børnehuse har sat fokus på læsning og læseoplevelser. Igen har der været udvist stor kreativitet.

I Stige Børnehus har de ”ugens bog” hvor en bog læses op til samling og udstilles på en speciel hylde, så forældre kan se der er fokus på denne bog.

I Hvenekilden skiftes børnene til at have deres yndlingsbog med og på alle stuer er der arbejdet med bøger, eks. mellemgruppen, der har arbejdet med Bukke Bruse og lavet dukketeater og stentrolde. Storegruppen har arbejdet med at genfortælle eventyr.

Tornbjerg har indrettet et godt stort område i fællesrummet til den gode læseoplevelse, hvor man har gjort sig stor umage med at sætte fokus på hyggen omkring læsning. De fleste børnehuse har i forvejen fokus på læsning, rim og remser mv. og har benyttet projektet til at gøre en ekstra indsats.

Fordelen ved indretning af et læserum har været at der er kommet fornyet fokus på læsning, og så har det selvfølgelig haft en smittende effekt at forældrene har kunnet låne bøgerne med hjem.

4.3 Relationer: hvordan har man konkret arbejdet med relationerne i forhold til at skabe rum for den gode læseoplevelse?

Specielt omkring indretningen har der været fokus på at skabe fokus på den gode læseoplevelse. Det at skabe et ”stillerum” har været et ønske, et stillerum hvor børnene også selv har mulighed for at søge hen, når der er brug for at trække sig lidt tilbage.

Oprettelsen af børnehavebibliotekerne har været et positivt redskab som har bidraget til at sætte fokus på de tiltag der i forvejen har været omkring læsning, sprogstimulering mv.

4.4 Forældresamarbejde: hvordan har samarbejdet med forældrene været i projektet? Hvordan har det evt. understøttet den gode læseoplevelse derhjemme?

I børnehuse er der blevet gjort et stort stykke arbejde med at formidle børnebøger og læsning til forældrene. I flere børnehuse har børnene hver dag valgt en bog til at tage med hjem, hvilket i sig selv har haft en smittende effekt. Bøgerne er blevet læst derhjemme om aftenen og afleveret igen næste dag, hvor også indbyrdes aftaler mellem børnene om hvis tur det var til at låne en specielt populær bog har virket fremmende for læsekulturen derhjemme. Fra bibliotekets side er blevet købt gode nye børnebøger, hvilket i sig selv har haft en positiv effekt.

Derudover har de i projektet planlagte fortælleforløb og diplomfest haft en betydning, hvor mange forældre naturligt har fulgt med i børnenes oplevelser og også deltaget i diplomfesten, hvor hver enkel barn modtog et diplom for at have deltaget. Forældrene fik ved diplomfesten også mulighed for at opleve et børneteater optræde for børnene.

5. Kompetenceudvikling

Det har været en vigtig del af projektet at understøtte medarbejderne med relevant kompetenceudvikling. Dette har vi forsøgt via to temadage om læselyst og læseglæde. I evalueringssammenhæng har vi valgt at undersøge dette perspektiv ved at spørge ind til medarbejdernes egen vurdering af, om projektet har udviklet deres kompetencer indenfor områderne læselyst og læseglæde.

Alle de involverede pædagoger har tilkendegivet, at de havde et vist niveau af kompetencer i forhold til temaerne læselyst og læseglæde inden projektets start. Blandt andet tilkendegiver flere, at de altid har interesseret sig for højtlesning, fortælling og sproglig udvikling i det hele taget.

Flere pædagoger mener, de er blevet mere bevidste om højtlesning og fortælling, herunder særligt deres egen rolle som motivator/inspirator for børnene. Her nævnes særligt fortælleteatret som inspirationskilde.

Størstedelen af pædagogerne mener, at de to temadage har givet inspiration til arbejdet med læselyst og læseglæde:

”Rigtig gode og inspirerende temadage med idéer og input til det daglige arbejde. Noget jeg kunne bruge”.

Flere nævner også input og erfaringsudveksling med pædagogerne fra de andre børnehuse som vigtige bidrag.

På spørgsmålet om der er kompetencer omkring temaerne læselyst og læseglæde, som man oplever, at projektets temadage IKKE har tilvejebragt i tilstrækkelig grad svarer størstedelen nej. Nogle få mener, at fortælleteatret kunne have været længere, i det pædagogerne her fik mulighed for at ”lure” nogle tips og tricks i forhold til fortælleteknik. Enkelte andre ønsker sig

mere konkret træning i højtlesning, drama og fortælling, et ønske der i fremtiden kan imødekommes ved fremtidige årlige temamøder for deltagerne.

6. Analyse af evalueringstemaet: Forældrenes oplevelser

En væsentlig del af projektets målsætning har fokuseret på læsevaner i familien. Dette perspektiv har vi operationaliseret i evalueringstemaet ”forældrenes oplevelser”, hvor vi refererer en undersøgelse, som ét af børnehuse har gennemført før projektstart og igen efter projektstart.

Herudover henviser vi til den eksterne evaluators undersøgelse af forældrenes erfaringer på tværs af børnehuse.

Børnehuset Tornbjerg har udleveret spørgeskemaer til forældrene omkring projektet før og efter projektstart.

De deltagende forældre giver udtryk for at de ofte læser for deres børn. Derimod er det kun ca. halvdelen af forældrene, der har besøgt biblioteket (både det lokale i Holluf Pile og hovedbiblioteket).

Efter endt projektførløb har forældrene givet udtryk for stor glæde over børnenes deltagelse i projektet. Børnene har ivrigt fortalt om oplevelserne med fortælleteatret, diplomfesten og teaterstykket. Forældrene er meget rosede overfor pædagogernes engagement og det at der er indrettet ”en dejlig hygge-læse krog” og ”fedt at I har lagt så meget energi i dette projekt!”

En forældre skriver ”vi er blevet bedre til fortælle historier og også bruge dialoglæsning derhjemme”. En anden fremhæver de positive ved ”At være med i et projekt, der synligt stimulerer sprog og læsning”.

Det at der har været tale om læringsforløb har også haft betydning ”At der har været fokus på at lege lærdom ind i vores børn og at aktiviteterne er trukket hen i børnehaven og biblioteket”.

Generelt udtrykker forældrene stor tilfredshed med forløbet, specielt fortælleteatret, men også det at besøge biblioteket, hvor diplomfesten med teaterforestillingen også har været en oplevelse.

7. Konklusion

Den overordnede konklusion på projektet er, at det har været en kæmpesucces. Både pædagoger, forældre og børn har været glade og taknemmelige over de rammer for gode læseoplevelser, som projektet har stillet til rådighed.

Specifikt i forhold til projektets målsætninger fra projektansøgningen til Læselystpuljen er konklusionen, at

projektet har fungeret som en god ramme for at gennemføre systematiske læringsforløb på tværs af daginstitutionerne

Den forvaltningsmæssige styring har sikret et fælles fokus i projektet og givet mulighed for målrettet erfaringsudveksling og indsamling af de fælles erfaringer.

Det har ikke desto mindre været en markant udfordring at skabe en entydig forståelse hos pædagoger og forældre omkring den forvaltningsmæssige styring. Dette skyldes nok hovedsageligt den styringsmæssige tradition på daginstitutionsområdet, jf. afsnit 2.1.1.

projektet har givet nye, dokumenterede erfaringer med tværfagligt samarbejde mellem daginstitution og bibliotek

Som beskrevet i afsnit 3 har projektet stillet store krav til det forvaltningsmæssige samarbejde.

På det decentrale niveau (samarbejdet daginstitution/bibliotek) har projektet suppleret de erfaringer, Odense Kommune allerede havde fra tidligere forløb, f.eks. projektet ”Kan man sluge en kamel”.

Forskellen mellem kamel-projektet og Med lommerne fulde... er den forvaltningsmæssige overbygning som forudsætning for etablering af et driftsmæssigt partnerskab. Et sådant partnerskab etablerer imidlertid ikke sig selv via en projektorganisation på medarbejder- eller konsulentniveau men forudsætter ledelsesmæssig forankring i form af tydelighed, prioritering og involvering som beskrevet i afsnit 3.

Ledelsesmæssig forankring er også en forudsætning for, at resultaterne fra projektet kan leve videre i driftsorganisationen. Derfor er det et centralt udfordringspunkt at finde måder, hvorpå erfaringerne fra projektet kan påvirke og udvikle opgaveløsningen fremadrettet i *begge* driftsorganisationer.

projektet har givet de involverede familier nye muligheder i forhold til at skabe en god læsekultur

Projektet har været en ubetinget succes målt på antallet af udlånte bøger. Når børnene låner bøger med hjem antager vi, at det påvirker familiens læsekultur i retning af større motivation for at dele gode læseoplevelser.

Set i forhold til en overordnet målsætning i b.la. lovgivningen om pædagogiske læreplaner om at bryde den negative sociale arv er netop adgangen og motivationen til læseoplevelser af stor betydning.

Men etablering af børnehavebiblioteker gør det ikke alene. Vi mener, at projektets succes kan tilskrives den samlede ”læselystpakke”, hvor både forældre, pædagoger og børn er blevet motiveret til at fokusere på læselyst.

projektet har understøttet udviklingen af centrale kompetencer i børnehuse

Lovgivningen om pædagogiske læreplaner er stadig i en implementeringsfase i Odense Kommune. Lovgivningen forudsætter, at det pædagogiske arbejde er reflekteret, begrundet og dokumenteret indenfor alle seks læreplantemaer.

Projektets temadage, fortælleteater, forældremøder og nyhedsbreve har helt klart understøttet en nødvendig kompetenceudvikling i forhold til at reflektere, begrunde og dokumentere det pædagogiske arbejde indenfor temaerne sprog og kulturelle udtryksformer.

Pædagogerne giver i evalueringen udtryk for, at deres kompetencer er blevet skærpet og at de har fået nyttig viden og inspiration i forhold til at supplere læselystpakkens indhold gennem den daglige pædagogiske praksis.

Dermed er projektets overordnede tænkning lykkedes!

Læselystpakken har fungeret som en igangsætter, en motivation og en overordnet, strategisk afstemt forståelsesramme for indsatserne i børnehuse.

Den forvaltningsmæssige styring og guidning har givet konkret afkast i form af etablering af reflekterede læringsrum i børnehuse med fokus på at skabe læselyst og læseglæde.

Flere hundrede børn og deres forældre har fået mulighed for gode læseoplevelser – og har benyttet denne mulighed ved at låne bøger med hjem, ved at komme til forældremøder, diplomfest og ved at tale med pædagogerne og bibliotekarer om bøger, læsning og sproglig udvikling i det hele taget.

Den næste udfordring bliver at forankre projektets resultater i driftsorganisationen samt finde velegnede måder at brede læselysttemaet ud på det samlede dagtilbudsområde.

8. Faktaoplysninger

Der er oprettet børnehavebibliotek i 8 børnehuse fordelt i 8 institutioner. Forældrene til børn i børnehuse har haft mulighed for at låne bøger med hjem direkte fra børnehuse.

Der er ført statistik over udlånet.

Hvert børnehus modtager et depot med 100 bøger 4 gange årligt. I alt 3200 bøger pr. år.

I gennemsnit udlånes hver bog 5 gange pr. måned, hvilket vil sige at der hver måned udlånes 100 x 5 bøger pr. børnehus, svarende til et årligt udlån på 48.000 bøger for de 8 børnehuse.

Der er gennemført målrettet musisk/litterært forløb for 160 børn. I alt har ca. 500 børn og deres forældre nu adgang til at låne bøger med hjem direkte fra daginstitutionen.

20 pædagoger har deltaget i de kompetenceudviklende forløb.

Ca. 250 forældre er via forældremøder blevet orienteret om projektet.

Søren Dahl Mortensen
Projektleder

Odense Centralbibliotek
Østre Stationsvej 15
5000 Odense C
65514476
sdm@odense.dk

Rikke Jensen
Faglig konsulent

Institutionsafdelingen
Slotsgade 5
5000 Odense C
65515208
rj@odense.dk

